

خبرگزاری زنان افغانستان

بررسی فرمان‌ها و احکام طالبان در حوزه زنان

مارچ 2024

3	چکیده.....
3	مقدمه
4	پیشینه‌ی تحقیق.....
4	اهداف تحقیق.....
4	پرسش‌های تحقیق.....
4	روش تحقیق.....
4	۱. حذف وزارت امور زنان و ایجاد وزارت امر به معروف ونهی از منکر (اداره پولیس مذهبی طالبان).....
5	۲. ممنوعیت دختران دانش آموز از رفتن به مکاتب
5	۳. ممنوعیت دختران دانشجو از رفتن به دانشگاه‌ها
6	۴. ممنوعیت اخذ امتحان از متقاضیان دختر برای ورود به دانشگاه‌ها
6	۵. سلب حق انتخاب پوشش
6	۶. ممنوعیت شغل آرایشگری برای زنان و بسته شدن آرایشگاه‌های زنانه
7	۷. ممنوعیت کار زنان کارمند در مؤسسات غیردولتی (NGOs).....
7	۸. ممنوعیت برگزاری نمایشگاه‌های عمومی به دلیل اشتراک زنان
7	۹. بسته شدن ورزشگاه‌ها و فعالیت‌های ورزشی زنان در افغانستان.....
8	۱۰. ممنوعیت حضور زنان و دختران در تفریحگاه‌ها
8	۱۱. ممنوعیت سفر زنان بدون محرم.....
8	۱۲. ممنوعیت حضور زنان بدون محرم به وسایط نقلیه
8	۱۳. بسته شدن حمام‌های زنانه به روی زنان
9	۱۴. ممنوعیت ورود زنان به مساجد
9	۱۵. ممنوعیت خرید و فروش زنان در بازارها
9	۱۶. ممنوعیت حضور زنان در رستوران‌ها برای صرف غذا.....
9	۱۷. سلب حق آزادی بیان و حق اعتراض

10	۱۸. ممنوعیت حضور زنان هنر پیشه در سینما و تبلیغات تلویزیونی و چاپی
10	۱۹. ممنوعیت زنان از رانندگی
10	۲۰. ایجاد محدودیت برای زنان در رسانه ها
10	۲۱. عدم دسترسی زنان به عدالت و سکوت در برابر خشونت های خانوادگی
10	۲۲. ممنوعیت دختران از حضور در آموزشگاه های علمی و هنری
11	یافته های تحقیق
13	نتیجه
13	پیشنهادات
14	ضمایم
15	منابع

چکیده

در این تحقیق به بررسی احکام و فرامین طالبان در حوزه زنان در دور دوم حاکمیت این گروه بر افغانستان پرداخته شده است و به صورت موضوعی به تبعات و پیامدهای این احکام و فرامین و تأثیرپذیری مردم این کشور به ویژه زنان از آنها اشاره شده است. در افغانستان زنان همواره از آسیب‌پذیرترین اقشار جامعه بوده و هر تحولی به آسانی می‌تواند زندگی آنان را متحول کند، از آنجایی که طالبان یک گروه ایدئولوژیک با گرایش سنت‌های قبیلوی است، دیدگاهش دور نگهداشتن زنان از جامعه، از دیده شدن، شنیده شدن و خلق روایت است، از این رو این گروه خواه رسماً از طریق صدور احکام و فرامین و خواه به صورت غیررسمی از طریق اعمال فشار و زور به محدودسازی زنان افغانستان سعی می‌ورزند. در این تحقیق نشان داده شده است که چگونه حوزه‌های مختلف حضور زنان و دختران در کشور از آموزش تا کار تا مشارکت سیاسی هدف برنامه‌های محدودیت‌ساز این گروه قرار گرفته‌اند.

واژگان کلیدی: زن، احکام، آزادی، ممنوعیت.

مقدمه

گروه طالبان از طریق مذاکره با مقامات وزارت خارجه ایالات متحده امریکا در دوحه قطر در نخست به آزادسازی هزاران جنگجوی زندانی مربوط این گروه در زندان‌های دولت پیشین افغانستان و سپس در ۱۵ اگست ۲۰۲۱ به مرکز قدرت (ارگ یا کاخ ریاست جمهوری افغانستان) آن هم علی‌رغم حضور نیروهای ناتو در کشور دست یافت. این گروه از بدو حاکمیت دوباره اش سرکوب و خانه‌نشین کردن زنان را به گونه سیستماتیک با صدور فرامین و احکام متعدد آغاز کرد و با تطبیق این احکام و فرامین در صدد خانه نشین کردن کامل زنان کشور برآمد. خبرگزاری زنان افغانستان در این گزارش به بررسی شماری از فرامین و احکام طالبان در حوزه زنان، پیامدها و تأثیرات آن بر زنان و دختران و جامعه پرداخته است.

با روی کار آمدن دوباره این گروه و با توجه به سوابق و عملکرد گذشته آن و همچنان از بین بردن نظام جمهوری که مبتنی بر انتخابات و مردم سالاری بود، رعب و وحشت در دل زنان کشور پدید آمد و بار دیگر زنان افغانستان حاکمیت دور اول این گروه در دو دهه پیش و روزهای دشوار و غم‌انگیزی را که در آن تجربه کرده بودند را به یاد آوردند.

در رابطه به فرامین و احکام طالبان تا اکنون نبشته‌های زیادی به رشته تحریر درآمده است، اما به احکام و فرامین این گروه در حوزه زنان و برجسته شدن ابعادی چون آثار و پیامدهای این دساتیر بر زندگی و حضور زنان در اجتماع به گونه لازم پرداخته نشده است، از این رو با وجود مواجهه با مشکلات دسترسی به شماری از فرامین و احکام طالبان به دلیل سیاست اختفا و ممنوعیت دسترسی به اطلاعات و همگانی ساختن متون اسناد و مکاتیب از سوی ادارات این گروه، در تحقیق حاضر سعی صورت گرفته است تا این مهم مورد کندوکاو و بررسی قرار گیرد.

پیشینه‌ی تحقیق

شماری از نهادها و رسانه‌ها به طور کلی در مورد فرامین و احکام طالبان به تهیه و نشر گزارش پرداخته اند که از یوناما، دفتر گزارشگر ویژه حقوق بشر سازمان ملل متحد، هشت‌صبح و اطلاعات روز از رسانه‌های خصوصی کشور می‌توان نام برد.

اهداف تحقیق

1: بررسی فرمان‌های طالبان علیه زنان؛

2: طالبان چه نوع فرمان‌ها علیه زنان وضع کردند؛

3: پیامدهای فرمان‌های طالبان کدام‌ها اند.

پرسش‌های تحقیق

1: وضعیت زنان زیر سایه‌ی طالبان چگونه است؛

2: از شروع حاکمیت طالبان چند احکام و فرمان علیه زنان وضع شده است؟

روش تحقیق

روش تحقیق در این گزارش، جمع‌آوری اطلاعات از رسانه‌ها و نهادهای تحقیقاتی مبتنی بر مطالعات کتابخانه‌ای می‌باشد. علاوه بر این، با چند زن فعال و متاثر نیز مصاحبه شده است.

۱. حذف وزارت امور زنان و ایجاد وزارت امر به معروف و نهی از منکر (اداره پولیس مذهبی طالبان)

اولین فرمانی که باعث حذف زنان از ساختار حکومت و سیستم سازی برای مبارزه با زنان شد، لغو و از بین بردن وزارت امور زنان نظام پیشین - آدرسی که در آن به مسائل و مشکلات زنان و دختران رسیدگی می‌شد- و جایگزینی آن با وزارت امر به معروف و نهی از منکر بود. وزارت امر به معروف و نهی از منکر طالبان خاستگاه تمام فرمان‌های دست و پا گیر و محدودیت‌زا برای زنان و دختران افغانستان بوده و محتسبان این وزارت زندگی را به کام زنان و دختران افغانستان تلخ ساخته اند، تا حدی که در دو سال گذشته شماری از زنان و دختران وجود فشار و محدودیت‌های وارده را تحمل نتوانسته اقدام به خودکشی کرده و به زندگی خویش پایان دادند. سپس به پیروی از این اقدام، طالبان مانع حضور کارمندان زن در تمامی ادارات گردید، تنها بخشی که تا اکنون در زمینه حضور زنان در ادارات آن استثناهای وجود دارد بخش صحت است.

۲. ممنوعیت دختران دانش آموز از رفتن به مکاتب

فرمانی دیگری که از سوی طالبان به هدف حذف زنان و دختران از اجتماع صورت گرفت، حکم خانه‌نشین کردن دختران دانش آموز الی اطلاع ثانی بود که نزدیک به ۱۰۰۰ روز از بسته شدن دروازه های مکاتب به روی دختران دانش آموز سپری می‌شود و تا هنوز سرنوشت آنان ناروشن باقی مانده است، با صدور این فرمان امیدهای خانواده‌ها جای خویش را به یأس دادند. به تاریخ ۱ جدی ۱۴۰۱ براساس مکتوب شماره ۷۰۷ وزارت معارف طالبان حضور دختران بالاتر از صنف ششم را تا اطلاع ثانی ممنوع اعلام کرد. همزمان با روز شروع مکاتب دختران با هزاران امید و اشتیاق وصف ناپذیری به سوی مکاتب رفتند تا باشد یک پله به اهداف و آرزوهای شان نزدیک تر شوند، اما برعکس در این روز دختران زیادی به جای حضور یافتن در صنف درسی با چشمان گریان، دل شکسته، با جبر و اکراه از پشت درهای بسته مکاتب مجبور ساخته شدند به خانه های شان برگردند، زیرا با صدور فرمان ممنوعیت تعلیم دختران دانش آموز تا امر ثانی اجازه داخل شدن به مکاتب را نداشتند، این روز برای بسیاری از دختران به عنوان روز تلخ و غم انگیز در دفتر خاطرات شان ثبت شده است. از آن روز به بعد تا اکنون یافته های ما نشان می دهد حدود ۸۵ هزار دختر بازمانده از آموزش به دلیل روشن نبودن وضعیت مکاتب و افزایش مشکلات اقتصادی زیر بار ازدواج های اجباری و زیر سن رفته اند و از آرزوها و اهداف شان باز مانده اند. لانا ذکی نماینده ای امارات متحده عربی در سازمان ملل متحد به تاریخ ۴ میزان ۱۴۰۲ در نشستی که پیرامون افغانستان برگزار شده بود اعلام کرد که حدود ۸۰ هزار دختر به دلیل فقر و بیکاری مجبور به ازدواج های اجباری شده اند، وی در این نشست از وضعیت بد اقتصادی در افغانستان ابراز نگرانی کرده و گفته بود: «نیازهای انسانی در جهان به بالاترین سطح خود رسیده است، میلیون ها نفر در افغانستان با ناامنی غذایی روبرو هستند و دختران و زنان به گونه سیستماتیک از جامعه حذف می شوند.»

۳. ممنوعیت دختران دانشجوی از رفتن به دانشگاه‌ها

در اقدامی دیگر گروه طالبان در ۲۹ قوس ۱۴۰۱ بر اساس مکتوب صادره شماره ۲۴۷۱ به دانشگاه‌های دولتی و خصوصی حضور یافتن دختران محصل در دانشگاه ها را نیز تا اطلاع ثانی ممنوع اعلام کرد و نیروهای این گروه با تانک‌های نظامی مسیر منتهی به دانشگاه ها را مسدود کردند تا دانشجویان دختر به دانشگاه های خویش حضور یافته نتوانند، در آن روز تعدادی از دانشجویان دختر را به دلیل برگزاری راهپیمایی بر ضد این اقدام، بازداشت کردند. بیش از یکسال از صدور حکم ممنوعیت تحصیل دختران و بسته ماندن درهای دانشگاه ها به روی دختران می‌گذرد. تبسم که قبل از اعلام حکم ممنوعیت تحصیل دختران دانشجوی سال دوم در یکی از دانشگاه های خصوصی بود، می گوید: «شب برای امتحان آمادگی گرفتم و فردای آن شب آماده شده و راهی دانشگاه شدم داخل صنف همه جمع بودیم که ناگهان استاد مان آمد و به ما گفت شما باید خانه بروید زیرا با توجه به مکتوبی که به دست ما رسیده تا امر ثانی رخصت هستید. این حرف‌ها غم انگیزترین کلام و لحظه در طول عمرم بود که تجربه کردم.» از سوی دیگر این امر باعث ناامیدی دختران دانش آموز نیز شد زیرا امید آنها به بازگشایی مکاتب با بسته شدن دانشگاه ها از بین رفت. تبسم در ادامه می گوید، «آنانی که از دادخواهی و حق طلبی داد میزدند کجا هستند؟ چرا در برابر این ظلم هیچ عکس العملی از خود نشان نمی دهند و چرا نظاره‌گر بدبختی دختران افغانستان هستند.»

۴. ممنوعیت اخذ امتحان از متقاضیان دختر برای ورود به دانشگاه‌ها

به تاریخ ۸ حوت ۱۴۰۱ اداره ملی امتحانات تحت کنترل طالبان با استناد به مکتوب شماره ۳۵۱۹ وزارت تحصیلات عالی مبتنی بر عدم اخذ امتحان از داوطلبان دختر، اخذ امتحانات کانکور از دختران فارغ از صنف دوازدهم نیز تا امر ثانی به تاخیر افتاد، قدم به قدم دریچه های امید دختران بسته و ناامیدی به زندگی شان سایه انداخت. در این سال دختران زیادی می خواستند با سپری نمودن و عبور از این امتحان گامی استوار به سوی آینده روشن بر دارند، اما اکنون از دسترسی به آرمان های شان بازمانده، نگران آینده تاریک و مبهمی که گروه طالبان برای شان ترسیم کرده است، هستند.

خواست‌هایی که در این دور از حاکمیت طالبان همواره در اعتراضات و تظاهرات دختران دانش آموز و دانشجو در فضاهای سرپسته و سرباز مطرح شده اند اینها اند:

به کدامین جرم و گناه ما از آموختن و تحصیل بازداشته شده ایم؟ چرا دختران افغانستان تنها دخترانی هستند که حق آموزش از آنها سلب شده است؟ پاسخ این سوال‌ها را چه کسی و چگونه خواهد داد، جامعه جهانی، سازمان های حقوق بشری و یا طالبان؟

۵. سلب حق انتخاب پوشش

وزارت امر به معروف و نهی از منکر در تاریخ ۱۷ ثور ۱۴۰۱ به زنان دستور دادند که به جز چشمان شان بدن و دست های شان را بپوشانند و بهترین پوشش از نظر آنان برقع یا چادری بوده و لباس های سیاه نیز خوب است در صورتی که صورت پوشیده باشد. این وزارت این دستور را حکم واجب و شرعی خوانده و گفته بود زنی که حجاب مد نظر شان را رعایت نکند سرپرست آن زن نخست احضار و توصیه سپس تنبیه و سه روز زندان می شود.

۶. ممنوعیت شغل آرایشگری برای زنان و بسته شدن آرایشگاه های زنانه

به تاریخ ۳ اسد ۱۴۰۲ آرایشگاه‌های زنانه ذریعه فرمان شفاهی از سوی رهبری طالبان، مسدود شدند و بر اساس مکتوب شماره ۲۱۴۳ به زنان آرایشگر از ۳ سرطان ۱۴۰۲ تا ۳ اسد وقت تعیین شده بود تا زنان آرایشگر خودشان فعالیت کاری شان را متوقف نمایند، شماری پس از دریافت این مکتوب دست از فعالیت کشیدند اما شماردیگر آنها که یگانه نان آوران خانواده های خویش بودند به فعالیت ادامه دادند، در تاریخ ۴ اسد این زنان آرایشگر با فشار و خشونت از سوی طالبان نیز دست از فعالیت کشیدند. چند روز بعد از حکم انسداد آرایشگاه‌ها شماری از زنان آرایشگر در اعتراض به مسدودیت آرایشگاه‌ها خواهان لغو این فرمان شده و به خیابان ها بیرون شدند، اما از سوی نیروهای طالبان سرکوب شده و به خانه های شان باز گردانده شدند. با عملی شدن این فرمان بیش از ۶۰ هزار زن ناگزیر به خانه نشینی و با مشکلات حاد اقتصادی مواجه شدند، زیرا شمار زیادی از این زنان تنها نان آوران خانواده های خود بودند.

۷. ممنوعیت کار زنان کارمند در مؤسسات غیردولتی (NGOs)

گروه طالبان با گرفتن قدرت در ۱۵ ماه اگست ۲۰۲۱، کارکنان زن را از ادارات دولتی تصفیه سازی و خانه نشین کرد و به عوض آنان جنگجویان و هواداران خویش را که همه مذکر اند، بدون رعایت اصل شایسته سالاری و رقابت آزاد مقرر کرد. به تاریخ ۱ جدی ۱۴۰۱ سرپرست وزارت تحصیلات عالی طالبان دستور داد که از ورود استادان زن در دانشگاه ها جلوگیری شده و آنان را خانه نشین سازند.

وزارت اقتصاد طالبان به ۳ جدی ۱۴۰۱ با اصدار مکتوبی با شماره ۴۲۹۳ در زمینه ممنوعیت کار زنان در مؤسسات داخلی و خارجی، به نهادهای غیردولتی دستور داد تا وظایف کارمندان زن را الی دستور بعدی به حالت تعلیق در آورند. وزارت اقتصاد زیر حاکمیت طالبان در این نامه به نهادهای غیردولتی هشدار داد که در صورت تعلل در اجرای این دستور، جواز فعالیت آن‌ها که از سوی این وزارت صادر شده، لغو خواهند شد.

اکنون بیش از یک سال از اجرای این حکم و کوتاه شدن دست زنان کشور از کار کردن در نهادهای غیردولتی داخلی و خارجی می‌گذرد، این گروه حتی مانع حضور و کار زنان افغانستان در ادارات سازمان ملل متحد در کشور گردیده است، سران طالبان طی سخنانی به رسانه ها گفته اند که تنها وظیفه زنان پرورش فرزندان و خدمت به شوهر است، آنان باید در خانه بنشینند و مشغول امور منزل شان باشند و این سخنان را به اسلام ربط داده اند؛ در حالی که مطالعات نشان می دهند که اسلام این گونه نظری نسبت به زنان ندارد، بل از نظر اسلام زنان علاوه بر منزل در امور اجتماعی، فرهنگی، علمی و سیاسی می توانند اشتراک و فعالیت کنند.

۸. ممنوعیت برگزاری نمایشگاه‌های عمومی به دلیل اشتراک زنان

به تاریخ ۱۲ میزان ۱۴۰۲ برگزاری نمایشگاه‌های عمومی نیز از سوی وزارت صنعت و تجارت طالبان به بهانه تهیه یک طرز العمل تا اطلاع ثانی ممنوع اعلان شد، زیرا در برخی از نمایشگاه ها در کنار مردان زنان نیز حضور پیدا کرده و محصولات یا صنایع دستی خویش را به نمایش می گذاشتند. چند ماه پس از این ممنوعیت، طالبان در برخی شهرها اجازه برگزاری نمایشگاه ها را به زنان دادند اما به صورت اختصاصی. زنان از حضور در نمایشگاه های بزرگ و عمومی محروم گشتند و این سبب شده است که فروش و تولید صنایع دستی زنان کمرنگ گردد.

۹. بسته شدن ورزشگاه ها و فعالیت های ورزشی زنان در افغانستان

ورزشگاه های زنانه در ماه نوامبر ۲۰۲۲ مسدود و زنان و دختران ورزشکار از فعالیت و ورزش محروم شدند، این گروه به دختران عضو تیم های ملی در رشته های مختلف اجازه مسافرت برای مسابقات بین المللی و جهانی را نداد. پس از ممانعت طالبان در سراسر کشور تمامی کلب ها و مکان های ورزشی مخصوص زنان که حتی شامل مراکز درمانی می شد، به اجبار مسدود شد. در ۸ سپتامبر ۲۰۲۱ معاون وزیر اطلاعات و فرهنگ طالبان در رابطه به ورزش زنان چنین گفته بود: «ورزش زنان یک فعالیت غیر ضروری و نامناسب است، چون ممکن است هنگام ورزش بدن یا چهره بازیکنان زن پوشیده نباشد.»

۱۰. ممنوعیت حضور زنان و دختران در تفریحگاهها

طالبان به تاریخ ۶ حمل ۱۴۰۱ در مکتوب شماره ۸۹ حضور زنان را در تفریحگاهها مشروط به رعایت حجاب مورد نظر شان اختصاص به سه روز هفته داد. که سه روز در هفته یعنی روزهای یکشنبه، دوشنبه، سه شنبه زنان به پارکها و اماکن تفریحی اجازه رفتن داشتند و چهار روز دیگر هفته مخصوص مردان و نیروهای طالبان بود، اما پس از مدتی زنان دیگر هیچ روزی از هفته را به بهانه عدم رعایت حجاب حق رفتن به اماکن تفریحی را نداشتند. تنها تفریحگاهی که برای بازدید برای زنان باقی مانده بود، پارک ملی بند امیر در ولایت بامیان بود که از آن هم حضور زنان و دختران به تاریخ ۴ سنبله ۱۴۰۲ به بهانه عدم رعایت پوشش اسلامی از سوی وزارت امر به معروف ممنوع اعلام شده و به صورت دائم از نعمت بهره مند شدن از سیاحت و حضور در پارکها محروم شدند. این محدودیت سبب بروز مشکلات روحی و افزایش افسردگی در میان زنان شده است، زیرا از نظر روان شناسان تفریح از اساسی ترین موارد سلامت روان هر انسان می باشد و محرومیت و ممنوعیت حضور زنان در اماکن تفریحی آنها را از این امر مهم به دور نگه داشته است

۱۱. ممنوعیت سفر زنان بدون محرم

زنان و دختران بدون محرم از سفر کردن نیز ممنوع شدند، در شماری از ولایات زنان به دلیل نداشتن محرم هنگام رفتن به خانه های اقارب و دوستان شان مورد ضرب و شتم طالبان قرار گرفتند حتی یک مورد در ولایت فاریاب یک زن به دلیل محرم نداشتن از سوی طالبان در ایست بازرسی بازداشت و سپس به قتل رسانده شد، در تاریخ ۱ سنبله ۱۴۰۲ حدود ۱۰۰ تن از دختران محصل با حمایت یک تاجر اهل امارات متحده عربی افغانستان را به قصد امارات متحده عربی برای ادامه تحصیل می خواستند به مقصد دبی ترک کنند که با مخالفت و ممانعت طالبان مواجه و از میدان هوایی کابل به دلیل نداشتن محرم به خانه های شان باز گردانده شدند.

۱۲. ممنوعیت حضور زنان بدون محرم به وسایط نقلیه

وزارت امر به معروف و نهی از منکر به تاریخ ۵ جدی ۱۴۰۰ اعلام کرد که رانندگان وسایط نقلیه حق ندارند زنان را بدون محرم از یک مکان به مکان دیگر انتقال دهند، کسانی که از این امر سرپیچی نمایند با آنها برخورد صورت خواهد گرفت و در بعضی از ولایات به دستور طالبان رانندگان اجازه سوار کردن زنانی که فاقد پوشش چادری یا برقع هستند را نیز ممنوع کرده و در بعضی ولایات مثل ولایت هرات تنها به زنانی اجازه سوار شدن به موترها داده می شود که صورت شان با پوشیه و یا ماسک پوشیده اند، در غیر این صورت زنان اجازه سوار شدن به موترها و ریگشاها را ندارند. رانندگان وسایط نقلیه اجازه انتقال زنان بدون محرم را بیش از مساحت ۷۲ کیلومتر ندارند.

۱۳. بسته شدن حمام های زنانه به روی زنان

طالبان با دستوری در عقرب ۱۴۰۱ زنان و دختران را در سراسر کشور از رفتن به حمام های عمومی ممنوع کرد، این گروه درهای تمام حمام های زنانه را بسته و به مالکان حمام های زنانه هشدار دادند که حمام های زنانه را تعطیل نمایند زیرا به گفته طالبان حمام سبب ترویج فحشا

می شود. این درحالی است که در اکثریت خانه های افغانستان امکانات لازم برای استحمام وجود ندارد. این گروه با چنین فرمانی زنان و دختران را از پیش پا افتاده ترین آزادی های شان محروم و ممنوع کرد.

۱۴. ممنوعیت ورود زنان به مساجد

در ۲۷ جوزای ۱۴۰۱ طالبان نماز خواندن زنان را در مساجد حرام خوانده و از ورود زنان به مساجد در برخی ولایات جلوگیری کرده و گفتند که زنان حق ندارند نماز را به جماعت بخوانند. در اقدامی دیگر این گروه در محرم ۱۴۰۲ مانع زنان عزادار به مساجد و تکیه خانه ها جهت عزاداری آنان شده و از برگزاری و سوگواری زنان در ایام محرم در مساجد و تکیه خانه ها جلوگیری و ممانعت کردند.

۱۵. ممنوعیت خرید و فروش زنان در بازارها

ماموران امر به معروف و نهی از منکر طالبان زنان در بازارها را که مشغول فروش لوازم زنانه بودند، فعالیت آنها بدون محرم ممنوع شده و حتی به مالکان دکان ها از سوی این گروه هشدار دادند که فروشندگان زن بدون محرم را اجازه فعالیت ندهند. شماری از زنان فروشنده در برخی از ولایات گفتند که طالبان با زنان فروشنده به دلیل نداشتن محرم برخورد جدی داشته و آنان را مورد لت و کوب قرار داده و وسایل شان را به بیرون از دکان های شان انداخته و اجازه فعالیت به آنان نداده است.

۱۶. ممنوعیت حضور زنان در رستوران ها برای صرف غذا

به تاریخ ۲۲ جوزای ۱۴۰۱ در برخی از ولایات به رستوران ها دستور داده شد که به زنان اجازه صرف غذا را ندهند و به آن ها اجازه ورود به رستوران ها داده نشود، زیرا به زعم طالبان این کار شرعا حرام است. این گروه برای توجیح هر کار خلاف و غیر منطقی اش برچسپ شریعت و اسلام را به آن کار خود می زند.

۱۷. سلب حق آزادی بیان و حق اعتراض

وزارت داخله طالبان به تاریخ ۱۷ سنبله ۱۴۰۰ تظاهرات تحت هر نام و عنوانی را ممنوع اعلام کرد و گفت با متخلفین هر گونه برخورد صورت گیرد مسولیت برعهده خودشان است. با حاکمیت طالبان تنها منتقدان و معترضان در برابر این گروه زنان بودند که از سوی طالبان به شدت سرکوب و مجازات شدند، زنان در نخست جهت مطالبه حقوق و آزادی های شان به خیابان ها بیرون شده و به دادخواهی پرداختند، اما با سرکوب شدید از سوی نیروهای طالبان مواجه شده، شماری دستگیر و راهی زندان شده و شمار دیگر در خیابان ها لت و کوب و متواری شدند. زنان معترض با خشونت های حاد طالبان از قبیل اختطاف، بازداشت خودسرانه، شکنجه، اعتراف های اجباری، تهدید خانواده و حتی قتل از سوی آنان روبرو بوده و کماکان می باشند. در حال حاضر شمار زیادی از زنان معترض، فعالین حقوق بشر و خبرنگاران در زندان های طالبان به سر می برند. با وجود این همه به تاریخ ۳۰ سرطان ۱۴۰۱ طی فرمانی از سوی طالبان، اعلام شد که برای همه افراد و رسانه ها انتقاد از طالبان شرعا حرام و ممنوع است و منتقدان این گروه مجازات خواهند شد. هر فردی که کوچک ترین نقدی از طالبان کند بلافاصله دستگیر و ماه ها یا بیشتر در زندان طالبان تحت شکنجه به سر می برند.

۱۸. ممنوعیت حضور زنان هنر پیشه در سینما و تبلیغات تلویزیونی و چاپی

به تاریخ ۱ جدی ۱۴۰۱ طالبان پخش و نشر سریال و فیلم‌ها را به دلیل نقش داشتن زنان در آنها از طریق رسانه‌ها ممنوع اعلام کرد، این گروه حضور زنان را در سریال‌ها و فیلم‌ها مغایر با شریعت خوانده و نشر و پخش سریال‌ها را نیز ممنوع کرد. پس از تسلط طالبان رسانه‌های داخلی اجازه نشر و پخش سریال‌ها و فیلم‌ها را ندارند. حالانکه شماری از رسانه‌ها فیلم و سریال‌های مذهبی نشر می‌کردند و زنان نیز دارای حجاب کامل بودند.

۱۹. ممنوعیت زنان از رانندگی

گروه طالبان زنان را از رانندگی کردن ممنوع و به مراکز آموزش رانندگی نیز دستور داد که دیگر به زنان و دختران آموزش ندهند، به تاریخ ۳ می ۲۰۲۲ طالبان در شهر هرات به مراکز آموزش رانندگی به حکم دولت مرکزی آموزش زنان در صنف‌های آموزش رانندگی ممنوع اعلام کرد. با دستور دیگر اداره ترافیک طالبان صدور جواز رانندگی برای زنان را در سراسر کشور ممنوع اعلام کرد. زنان راننده پس از حاکمیت طالبان با خشونت و توهین روبرو شده‌اند، به طور مثال در زمستان ۱۴۰۰ افراد طالبان در ساحه افشار شهر کابل یک زن جوان را شب هنگام در حضور داشت شوهرش به دلیل رانندگی کردنش و به بهانه مشکوک بودن جلو چشم دو فرزندش تیرباران کرده و به قتل رساند.

۲۰. ایجاد محدودیت برای زنان در رسانه‌ها

طی فرمانی طالبان پخش صدای زنان را از رسانه‌های شنیداری و تماس گرفتن زنان را ممنوع اعلام کرد. بر این اساس اداره اطلاعات و فرهنگ طالبان در هلمند به چهار رادیو از جمله سباوون، سکوت، ژغ و رادیو لشرگاه که زنان بعضی برنامه را پیش می‌بردند را هشدار دادند که تحت هیچ شرایطی صدای زنان پخش نشود، در همین حال به تاریخ ۹ اسد سال جاری طالبان تلویزیون همیشه بهار در ولایت ننگرهار را به دلیل ایجاد یک کارگاه آموزشی با حضور داشت زنان و مردان مسدود کرد. در تاریخ ۲۹ ثور ۱۴۰۱ طی دستوری اعلان شد که کارمندان زن در رسانه‌های دیداری لباس سیاه و ماسک بپوشند این فرمان کارمندان زن را با مشکلات زیادی مواجه ساخت، شمار زیاد از آنها به دلیل محدودیت‌ها از کار کردن صرف نظر کرده و خانه نشینی را ترجیح دادند و شمار دیگر با آن مشکلات مقابله و به شغل‌شان با هراس ادامه دادند. براساس آمار گزارشگران بدون مرز، ۸۰ درصد خبرنگاران زن از ۲۰۲۱ تا اگست ۲۰۲۳ شغل‌شان را از دست داده‌اند و طبق آمارهای داخلی به شمول یافته‌های نهاد حمایت‌کننده خبرنگاران افغانستان ۹۳ درصد خبرنگاران زن در افغانستان بیکار شده‌اند.

۲۱. عدم دسترسی زنان به عدالت و سکوت در برابر خشونت‌های خانوادگی

زنان پس از حاکمیت طالبان به دلیل عدم دسترسی به عدالت از جمله قربانیان اصلی خشونت‌های خانوادگی بوده‌اند، محکمه استیناف گروه طالبان در جوزای ۱۴۰۱ اعلام کرد که زنان حق ندارند در دادگاه‌ها علیه شوهران خویش شکایت کنند چون محاکم طالبان به شکایات زنان در رابطه به خشونت‌های خانوادگی رسیدگی نمی‌کنند. پس از آن مردسالاری و خشونت علیه زنان به یک امر عادی مبدل شد، که منجر به خشونت

های خانوادگی، قتل، طلاق و خودکشی زنان شده است. زنان طی دوسال گذشته با مشکلات خانوادگی زیادی مواجه بوده و همواره مورد ستم و ظلم مردان چاق قرار گرفته زیرا نه دادگاهی برای حق خواهی وجود دارد و نه حکومتی که به زنان و حقوق شان احترام و ارزش قایل باشد.

۲۲. ممنوعیت دختران از حضور در آموزشگاه های علمی و هنری

طالبان حضور دختران را در آموزشگاه های علمی و هنری نیز ممنوع اعلام کرد. شماری از زنان و دختران پس از مسدود شدن مکاتب و دانشگاه ها برای یادگیری زبان های خارجی، هنرهایی مانند نقاشی و حکاکی رو آوردند، اما طالبان آنها را از یادگیری در مراکز آموزشی نیز منع کرد. این گروه چندین بار مراکز آموزشی مختلف را در سراسر کشور به دلیل حضور دختران بستند. طالبان به تاریخ ۲۳ عقرب ۱۴۰۲ شماری از مراکز آموزشی را در هرات به دلیل حضور دختران مسدود کرد. در اقدامی دیگر طالبان به تاریخ ۲۷ جوزای ۱۴۰۲ شماری از مراکز آموزشی را به دلیل حضور دختران مسدود کردند. در این مراکز دختران به یادگیری زبان انگلیسی، کامپیوتر، نقاشی، خطاطی و قرآن کریم مشغول بودند که با انسداد این مراکز از آموزش محروم گشتند.

یافته های تحقیق

محدودیت ها علیه زنان و دختران سبب بروز خشونت های خانوادگی و جنسیتی، قتل و کشتار زنان و دختران از سوی - شوهر، پدر و دیگر اقارب شوهر، خودکشی، افزایش فقر و بیکاری و رشد زن ستیزی و مردسالاری شده است.

براساس یافته های خبرگزاری زنان افغانستان ازدواج های اجباری یا زیرسن به صورت سرسام آوری در حال گسترش بوده و افزایش خشونت های خانوادگی را در دو سال گذشته دامن زده است، گزارش ما نشان می دهد که در دوسال گذشته بیش از ۸۵ هزار دختر بازمانده از مکاتب و دانشگاه ها به دلیل آینده ناروشن و مشکلات اقتصادی زیر بار ازدواج های اجباری و زیر سن رفته اند. طی این مدت خشونت های خانوادگی نیز افزایش چشمگیری داشته که در حال حاضر ۹۰ درصد زنان و دختران در کشور همه روزه در معرض خشونت های خانوادگی بوده و علت افزایش این گونه خشونت ها نیز با توجه به این گزارش و گزارش سازمان ملل عدم دسترسی زنان به قوه قضاییه و عدم امکان پیگیری جرایم خشونت مبتنی بر جنسیت می باشد.

افزایش خودکشی ها در حاکمیت طالبان، به اساس اطلاعات حاصله از داکتران در شفاخانه های کشور ۸۰ درصد کسانی که دست به خودکشی زده اند، زنان و دختران مخصوصا دانش آموزان و دانشجویان بازمانده از مکاتب و دانشگاه ها بوده اند و ۲۰ درصد دیگر را مردان تشکیل می دهند که برای فرار از فقر و مشکلات اقتصادی ناگزیر به خودکشی شدند.

سمیه (مستعار) داکتر معالج در یکی از شفاخانه های دولتی پایتخت کشور و یک تن از همکاران وی در رابطه به خودکشی دختران و زنان و نوعیت آن می گوید: «پس از بسته شدن مکاتب، دانشگاه ها و محدودیت های روز افزون طالبان، روزانه ما با مریضانی که دست به خودکشی زده اند، زیاد مواجه شده ایم. دختران به دلیل محدودیت ها و بسته بودن مکاتب و دانشگاه ها دچار افسردگی شده و با خوردن تیزاب، زهر، مرگ موش، قرص خواب و حلق آویز نمودن دست به خودکشی می زنند، شماری از آنها نجات داده شده و شماری به دلیل قوت و زهری بودن وسیله خودکشی جان می بازند.»

حذف زنان از اجتماع و پیامد آن؛ با ممنوعیت زنان از کار شمار زیادی از زنان شاغل که تنها نان آوران خانواده های خود بودند با گرسنگی شدید و فقر مواجه هستند. با بسته شدن آرایشگاه های زنانه بیش از ۶۰ هزار زن از کار بیکار و در فقر شدید به سر می برند.

نتیجه‌گیری

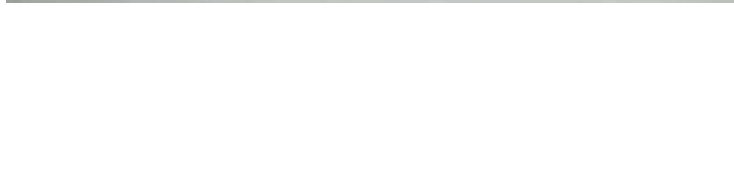
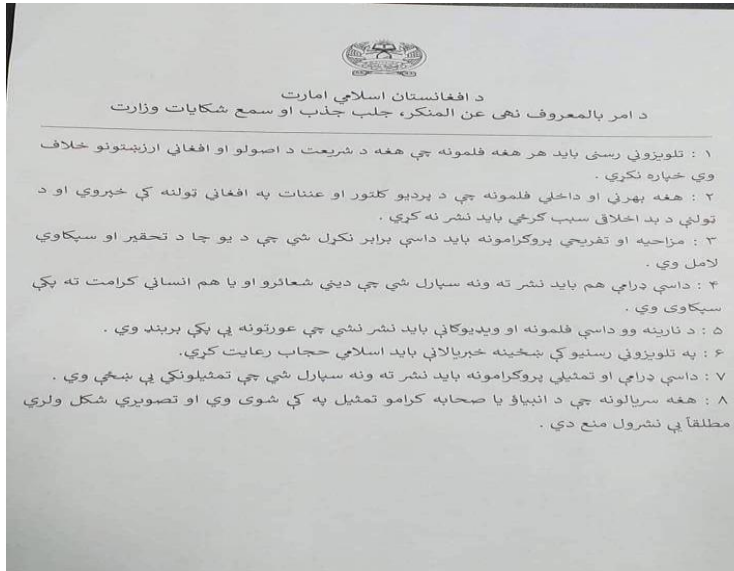
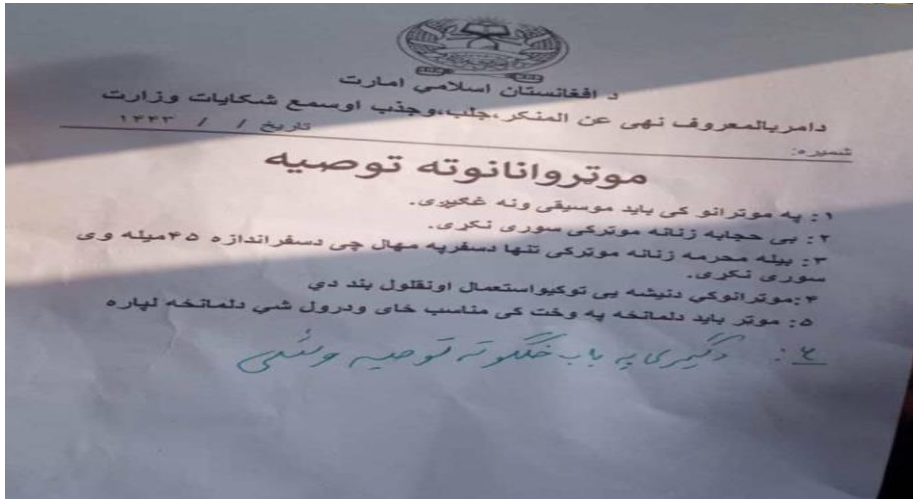
با ایجاد محدودیت‌ها و حذف زنان از اجتماع آنها از بسیاری از حقوق و آزادی‌های اساسی شان محروم گردیدند، این محرومیت‌ها آنان را دچار مشکلات روحی و روانی، قرار گرفتن در معرض خشونت‌های خانوادگی، قتل، ازدواج‌های اجباری و زیر سن و مجبور به خودکشی ساخته و در ظلمت و سرنوشت مبهم قرار داده است. دختران و زنان زیادی از آینده‌شان ناامید هستند و هیچ آینده‌ای روشنی را تحت حاکمیت طالبان برای پیشرفت و ترقی خویش تصور نمی‌کنند.

از سوی دیگر طالبان شریعت را به عنوان وسیله به منظور گسترش سلطه و اجرایی کردن ایدئولوژی‌های زن ستیزانه، علم ستیزانه، فرهنگ و کثرت‌گرایی قرار داده‌اند. ایدئولوژی و برداشت‌های طالبانی از دین، به اسلام‌هراسی دامن می‌زند.

پیشنهادات

اکثر شهروندان افغانستان اعم از زن و مرد تنها راه حل برای بیرون رفتن از وضعیت کنونی کشور را ایجاد حکومت فراگیر قانون محور، پابند به ارزش‌های حقوق بشری و مبتنی بر انتخابات از سوی مردم می‌دانند، برای ایجاد تغییر به منظور بیرون رفتن کشور از بحران‌های موجوده و بهبود وضعیت حقوق بشری و حقوق زنان در کشور خواستار اقدام فوری جامعه جهانی و سازمان ملل متحد هستند.

شورای امنیت سازمان ملل متحد باید وارد صحنه شده و طالبان را مجبور به مصالحه با زنان، روند‌های سیاسی و مدنی کشور سازد، در صورت عدم تمکین از سوی طالبان، بدیل این گروه که همانا مردم افغانستان‌اند باید روی کار آیند.

منابع

1: فرمان‌ها و احکام صادر شده طالبان از آدرس‌های زیر؛

– وزارت نام نهاد طالبان (امر به معروف و نهی از منکر)

– وزارت تحصیلات عالی

– وزارت اقتصاد

2: مصاحبه‌ها